

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av upphovsrättslagen och lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation

Till kulturutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av upphovsrättslagen och lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (RP 43/2022 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för utlåtande till kulturutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Anna Vuopala, undervisnings- och kulturministeriet
- industriråd Mikko Huuskonen, arbets- och näringsministeriet
- hovrättsråd Kristiina Harenko, Helsingfors hovrätt
- direktör Juha Vesala, IPR University Center
- direktör för samhällskontakter Taina Roth, MTV Ab
- verksamhetsledare Laura Kuulasmaa, Audiovisual Producers Finland – APFI ry
- vice ordförande Tapani Tarvainen, Electronic Frontier Finland - Effi ry
- jurist Minna Aalto-Setälä, Centralhandelskammaren
- verkställande direktör Valtteri Niiranen, Kopiosto ry
- intressebevakningsdirektör Lauri Kaira, Luovan työn tekijät ja yrittäjät ry
- verkställande direktör Risto Salminen, Säveltäjain Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
- verkställande direktör Elina Ussa, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry
- framtidsforskare Risto Linturi
- professor Marcus Norrgård.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Google Finland Oy
- Sanoma Media Finland Oy
- Finlands näringsliv rf
- Gramex äänitemusiikin tekijänoikeusjärjestö ry
- Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry
- Turism- och Restaurangförbundet rf
- Medieförbundet rf

Utlåtande EkUU 43/2022 rd

- Musiikkituottajat - IFPI Finland ry
- Suomen avoimien tietojärjestelmien keskus - COSS ry
- Suomen Muusikkojen Liitto ry
- Finlands Skådespelarförbund
- Företagarna i Finland rf
- Tekijäfoorumi
- Upphovsrättens informations- och övervakningscentral rf
- Tekijänoikeuksien käyttäjien neuvottelukunta
- Tieteentekijöiden liitto ry
- musiker Mikko Alatalo.

Inget yttrande av

- Konkurrens- och konsumentverket.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Syftet med propositionen är att genomföra två upphovsrättsdirektiv, det vill säga Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/790 om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden och om ändring av direktiven 96/9/EG och 2001/29/EG (det så kallade DSM-direktivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/789 om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av sändarföretagens onlinesändningar och vidaresändningar av radio- och tv-program och om ändring av rådets direktiv 93/83/EEG (det så kallade direktivet om onlinesändningar).

Syftet med DSM-direktivet är att modernisera EU:s upphovsrättslagstiftning, och det är enligt propositionen den mest betydande reformen inom upphovsrätten på över tjugo år. I direktivet föreskrivs det bland annat om inskränkningar i upphovsrätten (datautvinning, användning i undervisningssyfte, parodi, kulturarvsinstitutioners användning av utgångna verk), avtalsförhållanden (lämplig och proportionell ersättning, rätt till information, ångerrätt för upphovsmän och utövande konstnärer), närstående rättigheter för tidningsförläggare samt användning av skyddat innehåll i nättjänster.

Som ett element som inte hör till DSM-direktivet föreslås i upphovsrättslagen bestämmelser om utvidgning av ensamrätten för utövande konstnärer som uppträder på en bildupptagning. Andra nationella lagstiftningsbehov som inte omfattas av EU-lagstiftningen har skjutits fram till senare beredning.

I direktivet om onlinesändningar föreskrivs det om anknutna onlinetjänster som tillhandahålls av ett sändarföretag, vidaresändning av televisions- och radioprogram samt utsändning av program genom direktinjection. Syftet med direktivet är att EU-lagstiftningen ska bli mer teknikneutral.

Med anledning av EU:s lagstiftningsförslag utarbetade statsrådet år 2016 flera skrivelser, av vilka U 63/2016 rd gäller DSM-direktivet och U 61/2016 rd direktivet om onlinesändningar. Ekonomiutskottet har lämnat utlåtande i det förstnämnda ärendet (EkUU 3/2017 rd). Utskottet konstaterade då att direktivförslaget innehåller en rad åtgärder som inte direkt anknyter till varandra

Utlåtande EkUU 43/2022 rd

utan som punktvís syftar till att avhjälpa problemen i systemet och att det är svårt att bedöma förslagets samlade konsekvenser för verksamhetsbetingelserna i den kreativa branschen och för marknadens funktion. Utskottet anser att detta konstaterande om direktivförslaget, det vill säga att det är svårt att bedöma konsekvenserna, också gäller den nu aktuella propositionen.

Ekonomiutskottet konstaterar att det i de lämnade sakkunnigyttrandena har framförts motstridiga åsikter särskilt i fråga om artikel 17 i DSM-direktivet och bestämmelserna i direktivet om onlinesändningar. En del av remissinstanserna konstaterar att de föreslagna ändringarna stämmer väl överens med bestämmelserna i direktiven, medan andra anser att den föreslagna regleringen avviker från EU-lagstiftningen. Många sakkunniga lyfter fram att konsekvensbedömningen i propositionen är bristfällig. Remissinstanserna har också förbryllats av att det utkast till proposition som sändes på remiss hösten 2021 delvis till sitt innehåll var mycket annorlunda än den nu aktuella propositionen.

Utskottet ser det som viktigt att bestämmelserna om upphovsrätt på ett balanserat sätt beaktar de olika parternas intressen. Målet bör vara en så tydlig och entydig lagstiftning som möjligt, även om det är sannolikt att tolkningen av direktiven och upphovsrättslagen till många delar kommer att utformas först genom domstolarnas rättspraxis.

Ekonomiutskottet anser att upphovsrättslagstiftningen i princip bör vara möjliggörande och teknikneutral. Utskottet menar att regleringen inte får begränsa avtalsfriheten mer än nödvändigt. Därför bör till exempel den kollektiva förvaltning som avses i bestämmelserna om genomförandet av direktivet om onlinesändningar endast vara en kompletterande licensform i situationer där direktivet möjliggör direkta avtal mellan olika parter.

Ekonomiutskottet betonar i överensstämmelse med sina tidigare utlåtanden vikten av balanserade konkurrensförhållanden på upphovsrättsmarknaden. Laglig tillgång till innehåll och en väl fungerande och balanserad upphovsrättsmarknad är av betydelse både för den kreativa sektorn och för konsumenterna.

Den föreslagna revideringen av upphovsrättslagen bör träda i kraft så snart som möjligt, eftersom kommissionen enligt uppgift redan har vidtagit åtgärder på grund av förseningar i det nationella genomförandet av direktiven. Utskottet anser att arbetet med att revidera upphovsrättslagen bör fortsätta också i fråga om de nationella ändringsbehoven.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottet föreslår

att kulturutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande EkUU 43/2022 rd

Helsingfors 14.10.2022

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Katri Kulmuni cent
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Eeva Kalli cent
medlem Pia Kauma saml
medlem Matias Mäkyne sd
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Sakari Puisto saf
medlem Janne Sankelo saml
medlem Veikko Vallin saf
medlem Tuula Väättäin sd
ersättare Kai Mykkänen saml
ersättare Juha Mäenpää saf.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.